

Pracovní listy
Předškoláci

Blok 8:

Jací ptáci žijí
v zemědělské krajině?

Blok 8:

Jací ptáci žijí v zemědělské krajině?

Pozadí: Vytvořte ve třídě atmosféru rozkvetlé louky. Po návratu z procházky doplňte výzdobu o obrázky ptáků a hmyzu, které jste pozorovali.

Konkrétní úkoly	Co je typické pro zemědělskou krajinu?	Jací ptáci jsou zde doma?	Jak jsou organismy v přírodě propojené? Jací ptáci jsou dravci?
Venkovní aktivity	<p>Na výletě sledujte charakteristické rysy zemědělské krajiny, rostliny i ptáky žijící v této krajině (P/8/A/1).</p> <p>Vypravte se na louku, nejlépe v období od druhé poloviny května do poloviny června. Všimněte si, jaké rostliny tam rostou a čím se liší. Jaké barvy má louka? Jaké rostliny převládají?</p> <p>Ukažte dětem pastviny – čím se liší pastviny od luk? (nejsou vidět květiny, na pastvině jsou zvířata; spasená tráva je nízká, je vidět, trsy vyšších rostlin – to jsou ty, které jsou pro zvířata buď bez chuti, nebo škodlivé/jedovaté)</p> <p>Zajímavým zážitkem bude pro děti opakovaná návštěva těchto míst na začátku podzimu. Jak se místo změnilo? Jaký to má vliv na život ptáků?</p> <p>Diskutujte, které z navštívených míst (pole, louka, pastvina) je pro ptáky nejvhodnější.</p>	<p>Během procházky se snažte určit co nejvíce ptáků. Použijte atlas ptáků polí a luk (P8/B/1)</p> <p>a záznamy pozorování polních ptáků (P8/B/2).</p> <p>POZOR! Doporučujeme atlas zalaminovat, aby mohl sloužit opakovaně.</p> <p>Ptáci polí a luk vydávají charakteristické hlasy. Poslouchejte, jací ptáci se ozývají. Předem si poslechněte nahrávky typických druhů např. na www.xeno-canto.org.</p>	<p>Někteří ptáci (např. sovy, dravci, volavky, čápi) vyvrhují nestrávené zbytky potravy v podobě tzv. vývržků. Podle nich poznáme, že v okolí žijí i čím se živí.</p> <p>Hledejte hnízda čápů, pozorujte mláďata a sbírejte vývržky, abyste zjistili, co se skrývá ve vývržcích čápa? (P8/C/1)</p>

Pozorování a pokusy			Co najdete ve vývrzcích?
Výtvarná a grafomotorická cvičení	Udělej si louku (P8A/2). Sbírejte na výletě přírodní materiály na model louky.	Maska sovy pálené (P8/B/3) – vyrobte si masku a proměňte se v sovu.	Vytvořte ve skupinách 3 plakáty, které ukazují život na poli, louce a na pastvině. Promluvte si s dětmi o rozdílech, které mezi nimi jsou, o stálosti / nestálosti míst k hnízdění a k úkrytu. Co uloví draví ptáci (P8/C/2)? Dovedte dravce ke kořisti.
Jazykové a literární úlohy	Čtení textu o změnách v zemědělské krajině vybízí k přemýšlení a diskusi, jak hospodaříme v krajině a jaký vliv mají změny na život ptáků - Zemědělská krajina (P8/A/3).		
Matematika	Počítejte prvky zemědělské krajiny (P8/A/4). Používejte pojmy: pod, nad, vpravo, vlevo, vedle.	Během poznávání ptáků hledejte a počítejte ptáky polí a luk (P8/B/4).	
Hry a soutěže	Hra "Stromy a ptáci" představuje příležitost pro přemýšlení o tom, jaký význam mají lesní remízky pro život ptáků (P8/A/5).	Vyzkoušejte si, jestli se zvládnete orientovat podle hlasu jako ptáci.	
Doplňkové informace pro učitele	Více podrobností k problematice zemědělské krajiny a jejích obyvatel naleznete na stránkách ČSO: http://www.birdlife.cz/ptaci-zemedelske-krajiny		

Detektiv polí a luk

Otázky, které rozvíjí pozorovací schopnosti dětí:

1. Jak poznáš, že jsi na venkově?
2. Pozorně si všiměj krajiny po obou stranách stezky, snaž se dohlédnout co nejdál. Pátrej po polích, loukách, pastvinách, ovocných sadech, mezích, polních remízcích, vodě v krajině.
3. Co roste na poli, louce, na pastvině?
4. Čím se od sebe pole, louka a pastvina liší?
5. Jak se mění pole, louky a pastviny v průběhu roku?
6. Jaké ptáky jste pozorovali a kde?

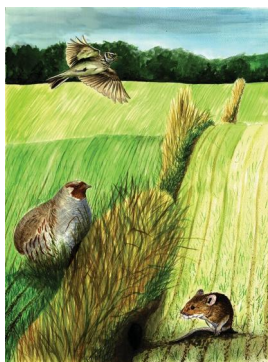
(mk)

(mk)

(mk)

(mk)

(mk)

(mk)

BirdWatchIreland

ČSO

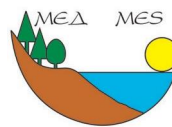
SEO BirdLife

Utop

BirdLife
INTERNATIONAL
PARTNER

M&A M&S

SOS/BirdLife

GDA

Erasmus+

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah publikací (sdělení) odpovídá výlučně autor. Publikace (sdělení) nereprezentují názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem. PUBLIKACE JE NEPRODEJNÁ.

Udělej si louku

Pomůcky:

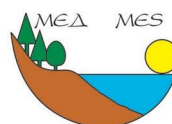
- papír
- oboustranná lepicí páska
- nůžky
- lepidlo
- rostliny školní zahrady

Otázky a úkoly:

1. Rozdělte děti do skupin.
2. Na školní zahradě nebo blízké louce každá skupinka natrhá různé rostliny – trávy i kvetoucí květiny. (Běžné druhy - vyhněte se místům, kde roste něco vzácného, max. 20 kusů.)
3. Oboustrannou pásku nalep do spodní části papíru.
4. Sloupni vrchní ochranný film.
5. Postupně nalepuj rostliny na svoji „louku“.
6. Jaké květiny na ní rostou?
7. Udělejte výstavku svých prací.
8. Jsou všechny louky stejné? Pokud ne, čím se liší?
9. Popovídejte si o nich – o podobnostech i rozdílech.

Zamysli se:

- Jsou v přírodě všechny louky stejné nebo různé?

Zemědělská krajina

Maminka si koupila noviny a našla v nich zajímavý článek:

V současné době se neustále snižuje počet ptáků žijících na polích a loukách. Mizí místa, kde by mohli žít a potrava, kterou by se mohli živit. Malá políčka, která poskytovala dostatek potravy a místa k úkrytu, se změnila ve velké lány kukuřice a řepky. Stromy, remízky i meze mezi poli zmizely. Lidé odstraňují rostliny, které nezaseli - plevele. Také hubí hmyz, který ničí úrodu. K obojímu užívají chemické prostředky. Hmyzožraví ptáci tak nemají co jíst. Ale ani koroptev už nenajde dostatek potravy. Stroje jsou stále dokonalejší. Sklízejí rychle a beze zbytků. A je těžké před nimi utéct.

V dřívějších dobách, kdy lidé sklízeli pole ručně nebo za pomoci zvířat, trvala sklizeň mnohem déle. Louky se sekaly postupně, takže stále bylo kam se schovat a byla šance, že se podaří vychovat mláďata. Na polích zbylo dost vypadaného zrní, aby koroptvím pomohlo přežít zimu.

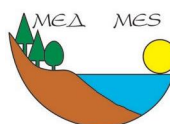
To, co je dobré pro člověka, není vždy dobré pro přírodu. Ale je to opravdu dobré i pro člověka?

Četla článek nahlas, zatímco jsme popíjeli čaj. Celá naše rodina má ráda přírodu – zpěv ptáků, barevné louky plné motýlů. Začali jsme se proto bavit o tom, jestli je to pravda.

Měli jsme spoustu otázek:

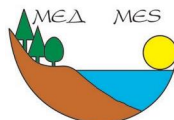
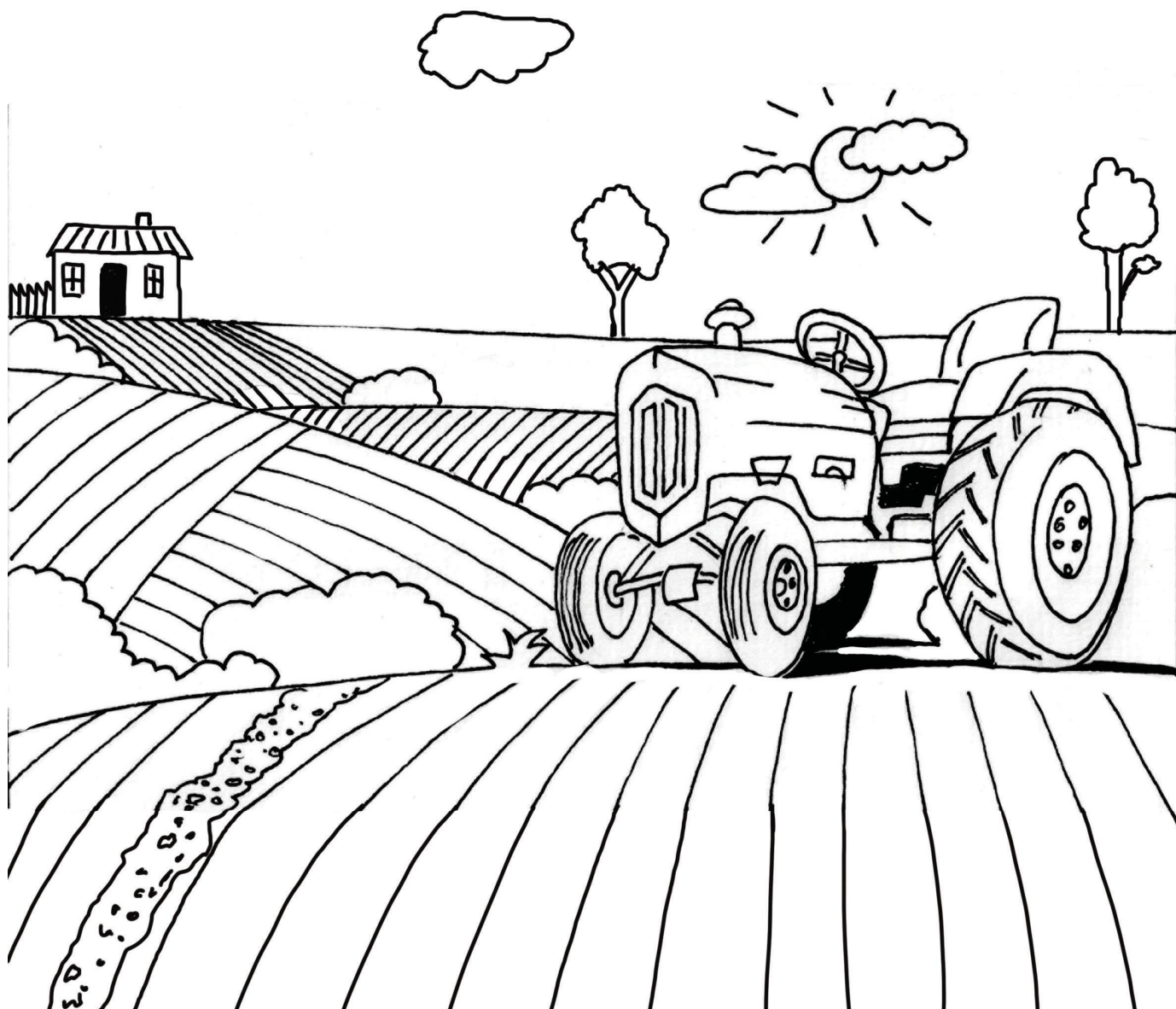
- Co se změnilo v zemědělské krajině, kterou znáš?
- Jak mohou zemědělské stroje ohrozit ptáky?
- Jaká zemědělská krajina by se ptákům líbila?

Co ty si o tom myslíš?

Prohlédni si obrázek a vymysli 5 otázek: co je vedle, pod, nad, vpravo a vlevo?

Stromy a ptáci

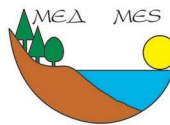
Hrají: Skupiny po třech + vedoucí / učitel

Průběh hry:

1. Účastníci hry se rozdělí na skupiny po třech. Dva žáci se drží za ruce a tak tvoří strom. Další představuje ptáka a stojí mezi těmi, kteří se drží za ruce.
2. Během hry použijeme čtyři hesla: hlad, krmení, pila a sázení.
3. Změna následuje vždy po hesle vedoucího.
4. Při hesle "hlad" děti, které představují ptáky, vylétnou ze stromů a hledají potravu pro svá mláďata. Stromy jen zvednou ruce a čekají, až se ptáci vrátí. Když pták dorazí po hesle „krmení“, skloní ruce.
5. Při heslu "pila" si stromy podřepnou, ptáci odletí od stromu a poletují kolem.
6. Při slově "sázení" stromy, které byly pokáceny, vstanou a znovu vytvoří stromy. "Ptáci" si hledají nová místa.

Zamysli se:

- Proč jsou stromy v polích důležité pro ptáky?
- Jak zvýšit počet stromů a křovin v zemědělské krajině?

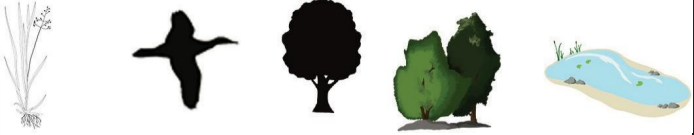

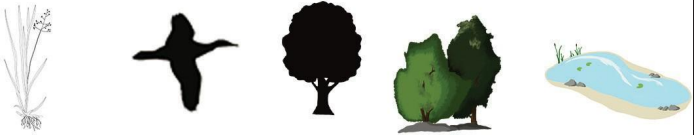

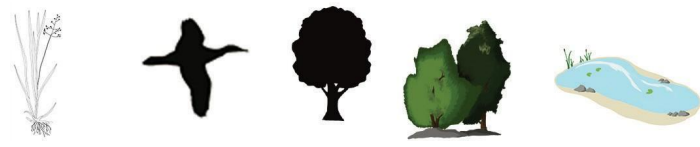
Záznamy pozorování polních ptáků

Pozorně se dívej. Jaké ptáky vidíš? Kde? Kolik jich je? Pozorování zapiš do tabulky.

Druh	Místo pozorování	Kolik?
 <p>(jv)</p> <p>SKŘIVAN</p>		
 <p>(jv)</p> <p>VRABEC</p>		
 <p>(jv)</p> <p>ŽUHÝK</p>		
 <p>(jv)</p> <p>STRNAD</p>		
 <p>(jv)</p> <p>KONIPAS</p>		

 <p>ČEJKA (jv)</p>		
 <p>DRAVEC (KÁNĚ, MOTÁK,...) (jv)</p>		
 <p>VOLAVKA (jv)</p>		
 <p>ČÁP (jv)</p>		

 <p>CHŘÁSTAL (jv)</p>		
 <p>KŘEPELKA (jv)</p>		
<p>JINÉ:</p>		

legenda:

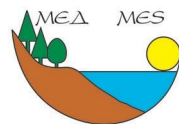
v trávě

v letu

na stromě

v keřích

na rybníce

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah publikací (sdělení) odpovídá výlučně autor. Publikace (sdělení) nereprezentují názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem. PUBLIKACE JE NEPRODEJNÁ.

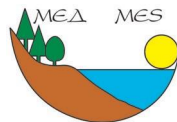
Maska sovy pálené

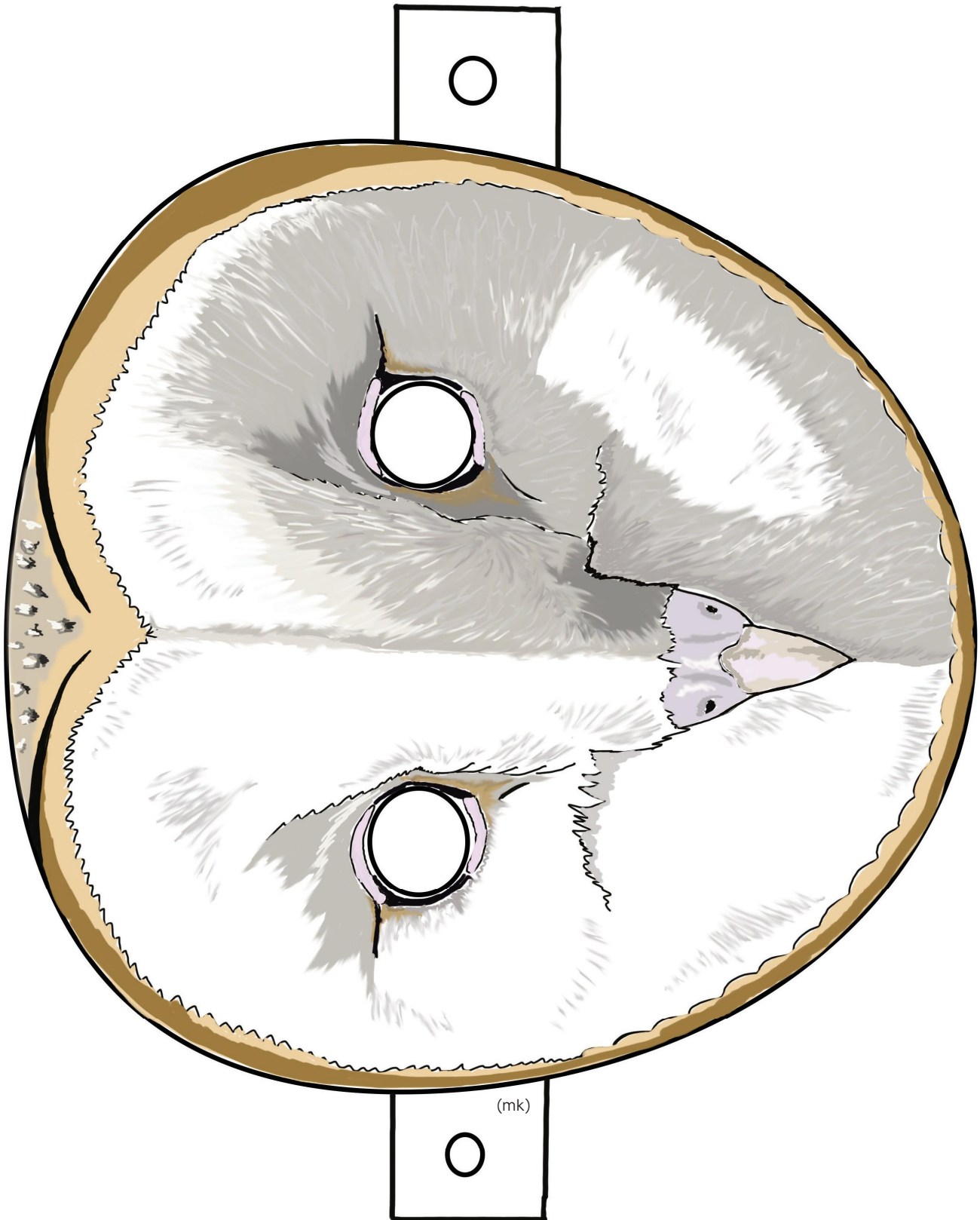
Pomůcky:

- vytištěná maska
- nůžky
- provázek / stuha / gumička
- děrovačka

Postup:

1. Vystříhni masku sovy i s očima.
2. Udělej dírky na vyznačeném místě.
3. Provlékni dírkami provázek, stuhu nebo gumičku.
4. Nasaď si masku a staň se sovou :)

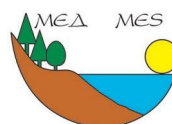

(mk)

Hledej a počítej ptáky polí a luk

- Na loukách a polích žije mnoho druhů ptáků. Kolik jich najdeš a pojmenuješ?
- Kteří ptáci mají dlouhé zobáky, kteří dlouhé nohy?
- Které druhy jsou barevné, které mají krycí zbarvení?
- Kolik ptáků letí, kolik stojí na zemi, kolik sedí na větvi?

(mk)

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah publikací (sdělení) odpovídá výlučně autor. Publikace (sdělení) nereprezentují názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem. PUBLIKACE JE NEPRODEJNÁ.

Co se skrývá ve vývrzcích čápa?

Pomůcky:

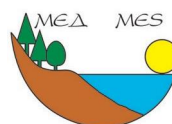
- vývržky čápa bílého (najdete pod hnízdem)
- špejle / párátka
- pinzety
- krabičky s víčkem, např. od zmrzliny, margarínů,...
- voda
- papírové ubrousky
- gumové rukavice

Otázky a úkoly:

1. Nasaď si rukavice.
 2. Vlož vývržek do krabičky a zalij ho vodou.
 3. Za pomoci pinzety a špejle prozkoumej obsah vývržku.
 4. Nalezené části vyndej na papírový ubrousek.
 5. Umyj je opatrně vodou, aby se nepolámaly.
 6. Pozorně si je prohlédni.
 7. Co měl čáp k obědu?
-
-

Zamysli se:

- Co je vývržek?
- Proč vývržek čápa obsahuje tolik země?
- Je čáp predátor?
- Jací jiní ptáci mají vývržky?

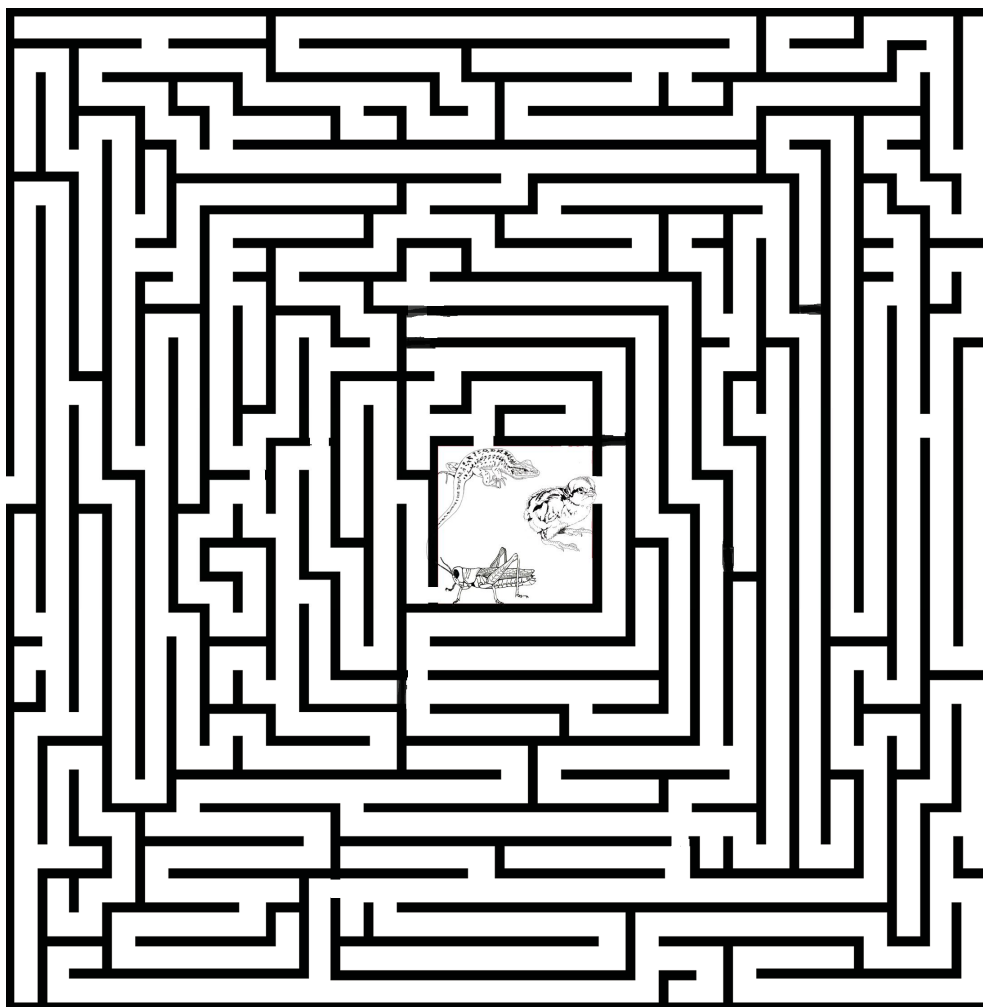
Co uloví draví ptáci?

Moták a poštolka mají podobný jídelníček. Pochutnají si hlavně na hraboších.

Zpestřením jídelníčku jsou mladí ptáci, kobylky a ještěrky. Zjistěte, kdo tentokrát uloví dobrůtku?

(jv)

(jv)

BirdWatchIreland

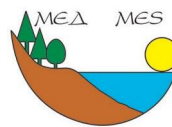
čso

SEO BirdLife

BirdLife
INTERNATIONAL
PARTNER

MEΔ MÉS

SOS/BirdLife

SLOVENSKO UNIVERZITET GDAŃSKI

Erasmus+

Autoři:

- Grafické práce:
Wiktor Tabak
- Ilustrace:
Juan Varela (jv)
Marek Kołodziejczyk (mk)
- Text:
Iwona Majcher (UG)
Katarzyna Rosińska (UG)
Ryta Suska-Wróbel (UG)
Bogdan Moczarski (m)
Cezary Korkosz (ck)
Iwona Majcher (im)
Jadwiga Moczarska (Jm)
Karolina Kalinowska (kk)
Łukasz Zdyb (Łz)
Natalia Kann (Nk)
Pixabay (px)
- Překlad a adaptace pro české prostředí:
Gabriela Dobruská, Veronika Korittová

Sada materiálů Přírodě na dosah vznikla v rámci projektu „Skrze přírodu k lepšímu životu“. Projekt byl veden Polskou společností na ochranu ptáků (OTOP), ve spolupráci s dalšími vybranými partnery BirdLife International, mezinárodní organizací na ochranu ptáků. Jsou to: Česká společnost ornitologická (ČSO), Španělská ornitologická společnost (SEO), Slovenská ornitologická společnost (SOS), Makedonská ekologická společnost (MES) a BirdWatch Ireland (BWI). Důležitým partnerem projektu byla Univerzita v Gdaňsku, odpovědná za vznik a metodologickou stránku materiálů.

Česká společnost ornitologická (ČSO) zkoumá a chrání ptáky, jejich prostředí a přírodu jako celek a svou činností k tomu motivuje i širokou veřejnost. ČSO prosazuje ochranu přírody založenou na vědeckých poznacích a pomáhá rozvoji ornitologie i ochrany ptáků bez ohledu na politické hranice. ČSO je českým partnerem mezinárodního sdružení na ochranu ptáků BirdLife International.